

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่จะนำไปสู่ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยได้นั้น จะต้องเน้นด้านการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยทั่วหน้ากัน ทั้งนี้เพราะประชากรของแต่ละประเทศนั้นถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากกว่าทรัพยากรใดๆเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ประเทศไทยใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่พร้อมไปด้วยศักยภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาแล้ว สังคมนั้น ประเทศนั้นถือได้ว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นผลทำให้ประชากรของประเทศได้รับความสุข ความสำเร็จในชีวิตโดยทั่วหน้ากัน (ชนินษฐา, 2540: 51)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนในการที่จะพัฒนาประเทศไทยให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์ร่วมภายใต้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตโดยมีการกำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศซึ่งประกอบไปด้วย เป้าหมายคุณภาพทางเศรษฐกิจ เป้าหมายการยกระดับคุณภาพชีวิต เป้าหมายการบริหารจัดการที่ดี และเป้าหมายการลดความยากจน (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545: จ-ช)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เป้าหมายการยกระดับคุณภาพชีวิตเป็นเป้าหมายที่มุ่งให้ประเทศไทยมีโครงสร้างประชากรที่สมดุล และขนาดครอบครัวที่เหมาะสม โดยรักษาแนวโน้มภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรให้อยู่ในระดับทดแทนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาคนและสังคมในช่วงที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นบทบาทของภาครัฐที่เน้นการทำงานเชิงตั้งรับเพื่อฟื้นฟูและแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นและมุ่งขยายบริการทางสังคมให้กระจายครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง ทำให้คุณภาพชีวิตของคนไทยดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เพื่อให้บรรลุการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชนจากฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง จึงกำหนดวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สุขภาพแข็งแรง คิดเป็น ทำเป็น มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวิถีคิดอย่างมีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อส่วนรวม รวมทั้งสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานให้เกิดความสมดุลในการยกระดับคุณภาพชีวิต
2. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมรวมทั้งช่วยเหลือและพัฒนาคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตัวเองได้มากขึ้น
3. เพื่อเสริมสร้างความสงบสุขในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและบทบาทของครอบครัวและชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันทางสังคมในการพัฒนาในด้านต่างๆ รวมทั้งปลูกจิตสำนึกในความรักชาติและความเป็นไทย

ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยทุกคนให้มีคุณภาพ มีสุขภาพแข็งแรง เป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบวินัย รู้หน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกทางสังคมทุกระดับ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว รวมทั้งพัฒนาการบริหารจัดการหลักประกันทางสังคมที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพครอบคลุมประชาชนทุกคนและพัฒนาระบบโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคมเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและพึ่งตนเองได้ในระยะยาว ตลอดจนเสริมสร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนากลไกที่ทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาเสพติดและปัญหาอาชญากรรม

คุณภาพชีวิต เป็นคำที่ถูกกล่าวถึงกันมาก และมีผู้ให้ความหมายไว้มากมายคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ หมายถึง ระดับของชีวิตที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องการทั้งร่างกายและจิตใจ ในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่พึงประสงค์ และก่อให้เกิดความมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และมีความสุขความพอใจในชีวิต

การพัฒนาคนต้องเริ่มที่การพัฒนาครอบครัวซึ่งจะเป็นการตอบรับแนวทางการพัฒนาคนและสังคมในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาโดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน ดังนั้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้นั้น

จะต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัวเพราะสถาบันครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดซึ่งทำหน้าที่เลี้ยงดูสมาชิกให้เติบโต อบรมขัดเกลาสมาชิกให้รู้ระเบียบและปฏิบัติตามระเบียบสังคม เป็น รวมทั้งให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิก และให้สถานภาพสังคมเบื้องต้นแก่สมาชิกด้วย สังคมจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ ถ้าครอบครัวไม่มั่นคงและไม่มีความสุข แต่เมื่อครอบครัวแข็งแรง และมั่นคง สังคมก็จะมีความสุขและสามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานแรกที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ และเป็นสถาบันที่เก่าแก่ที่สุดในโลกซึ่งทำหน้าที่ในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ของสมาชิกใหม่ในครอบครัว เป็นแหล่งสร้างสมาชิกใหม่ๆ ได้ทั้งที่มีคุณภาพ และไม่มีคุณภาพให้กับสังคม การจะเป็นครอบครัวได้ย่อมจะต้องประกอบไปด้วยบุคคลที่มาร่วมกัน โดยการสมรส หรือความผูกพันทางสายโลหิต (สุพัตรา, 2540: 65)

สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรซึ่งมีลักษณะเกี่ยวข้องกับผูกพัน ใกล้ชิดสนิทสนมคุ้นเคยกัน ซึ่งสัมพันธภาพนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต ซึ่งถ้ามีสัมพันธภาพในทางที่ดีสมาชิกทุกคนในครอบครัวก็จะมีความสุข สมาชิกในครอบครัวก็จะปรองดองรักใคร่กลมเกลียวกัน แต่ ถ้าความสัมพันธ์เป็นไปในทางขัดแย้งก็จะเกิดความทุกข์และตามมาด้วยปัญหาต่างๆ

สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวจึงต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรัก พ่อแม่ลูกควรมีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน เพราะเด็กๆ ในครอบครัวจะเติบโตพัฒนาไปได้อย่างเต็มศักยภาพเมื่อสภาพครอบครัวอยู่ในลักษณะสมบูรณ์ รักใคร่กลมเกลียวกันเป็นอย่างดี เด็กจะรู้สึกมั่นคง และมีความสุขมีความมั่นใจที่มีคนคอยให้ความช่วยเหลือ (อัมพล, 2539: 4) จากผลงานวิจัยของ ดวงเดือน และงามตา (2537: 20) พบว่า ครอบครัวที่พ่อแม่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกันนั้นมีผลเสียต่อเด็กมากกว่าการที่เด็กขาดพ่อหรือแม่ นอกจากนี้ ศศิพัฒน์ และระพีพรรณ (2540: 3) ได้กล่าวไว้ว่า ผลจากความอ่อนแอของครอบครัวเพราะเนื่องมาจากการขาดสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะบิดาและมารดา จะส่งผลให้บุตรคือ เด็กและเยาวชนต้องประพฤติตนไม่เหมาะสมตามวัยซึ่งมีความผิดตามที่เจ้าหน้าที่ของกองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนได้ระบุไว้ เช่น หลบหนีการเรียน พกอาวุธ เทียวเร่ร่อนในที่สาธารณะ ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ลักทรัพย์ เทียวเตร่เกินเวลา เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่ประพฤติผิดพลาดอย่างน่าวิตกอย่างยิ่งก็คือ การใช้สารเสพติด ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ถูกจับกุมเป็นจำนวนมาก และพบว่าสาเหตุที่ก่อความผิดนั้นไม่ใช่มาจากครอบครัวที่ยากจนเท่านั้น แต่บางคนมาจากครอบครัวฐานะดีและการที่พ่อแม่ไม่มี

เวลาคุณเล่นลูกไม่ได้ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ลูก ลูกจึงหันไปคบเพื่อน และมีปัญหาการกระทำผิด คือการใช้ยาเสพติด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความอ่อนแอของครอบครัวมีผลกระทบโดยตรงต่อ ทรัพยากรที่มีค่าของชาติ และสามารถนำไปสู่ความล่มสลายของครอบครัวไทยได้ ถ้าเด็กและ เยาวชนประสบปัญหาจากครอบครัวแล้วไปหาทางออกโดยการประพฤติดิในทางที่ไม่เหมาะสม ย่อมเป็นสัญญาณเตือนสังคมให้ตระหนักในบทบาทที่สำคัญของครอบครัวในการป้องกันปัญหา บุตรหลาน คือเด็กและเยาวชนของชาติ

วัยรุ่นเป็นวัยที่สำคัญต่อกำลังการพัฒนารของประเทศชาติ อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของ ครอบครัวที่ต้องการความรัก ความอบอุ่นและความเข้าใจจากครอบครัวและต้องการการพึ่งพิงจาก พ่อแม่มากที่สุด เนื่องจากวัยรุ่น เป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างเด็กกับวัยผู้ใหญ่ จึงเป็นวัยที่มีการ เปลี่ยนแปลงในด้านอารมณ์ การเข้าสังคม การเรียน และเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยที่จะต้องมีการปรับตัวมาก ดังนั้นพ่อแม่จึงมีส่วนสำคัญกับวัยรุ่นเป็นอย่างมากถ้าพ่อแม่ให้ ความรักความเอาใจใส่จะทำให้วัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีต่อพ่อแม่และบุคคลรอบข้างได้อย่าง เหมาะสม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) ซึ่งเป็นวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง จึงอยากรู้ อยากเห็น อยากลอง และเป็นวัยที่ต้องการอิสรภาพสูง เป็นวัยที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตหากไม่ได้รับการ พัฒนาและดูแลเป็นพิเศษ อาจหลงผิด และหาทางออกที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นปัญหาของ ครอบครัวและสังคมต่อไปได้

การศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรีในครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรีซึ่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง และเป็นแหล่งศูนย์รวมความเจริญในด้านต่างๆ อาทิเช่น โรงงานอุตสาหกรรม ศูนย์การค้า สถาบัน กวดวิชา สถานบันเทิงยามราตรีประเภทผับและคิสโก้เชค ศูนย์รวมแก๊งมอเตอร์ไซด์ซิ่ง เป็นต้น ซึ่งสถานที่ดังกล่าวนี้ล้วนเป็นแหล่งนัดพบของวัยรุ่นและอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหา ต่างๆได้ถ้าวัยรุ่นใช้เป็นทางออกในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น หนีพ่อแม่มาเที่ยวตามสถานบันเทิง ต่างๆ เข้ากลุ่มมั่วสุ่มในทางที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้จังหวัดชลบุรียังเป็นที่รวมความแตกต่างของ

วัฒนธรรมที่หลากหลายซึ่งมีสาเหตุมาจากการเคลื่อนย้ายของประชากรต่างถิ่นที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนและประกอบอาชีพในด้านต่างๆ วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองจึงได้รับทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นแต่ดั้งเดิมและรับความทันสมัยใหม่ๆ ที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอันทันสมัยซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทัศนคติ ความเชื่อและการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นได้ การศึกษาในครั้งนี้น่าจะทำให้ได้แนวทางในการควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นตอนปลาย และในส่วนที่จะสืบเนื่องไปยังคุณภาพชีวิตของบุคคลอื่นในครอบครัว ในสังคม และการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสัมพันธภาพในครอบครัว
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

สำหรับขอบเขตการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี” มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุของบิดาและมารดา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา อาชีพของบิดาและมารดา และรายได้รวมของครอบครัว

สัมพันธภาพในครอบครัว ได้แก่ ความรักใคร่ผูกพัน การพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความคล้ายคลึงกันในด้านความคิดเห็น ความเข้าใจและใช้เหตุผลในครอบครัว การรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง การแก้ไขปัญหา ร่วมกัน และความขัดแย้ง

คุณภาพชีวิต ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรีเขต 1 จังหวัดชลบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 8 โรงเรียน โดยใช้เกณฑ์การจัดขนาดของโรงเรียน มัธยมศึกษาตามจำนวนนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา (ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และ ขนาดใหญ่พิเศษ)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน
2. เพื่อทราบระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียน
3. เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงสัมพันธภาพในครอบครัว และเสริมสร้างทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพ

4. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้แก่บิดามารดา ในด้านการอบรมเลี้ยงดูและการเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่าง บิดา มารดา และบุตรซึ่งประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ความรักใคร่ผูกพัน การพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความคล้ายคลึงกันในด้านความคิดเห็น ความเข้าใจและใช้เหตุผลในครอบครัว การรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และความขัดแย้ง

ความรักใคร่ผูกพัน หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อกัน และพร้อมที่จะช่วยเหลือแบ่งเบาความทุกข์ของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่ทอดทิ้งกัน

การพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกันและมีเวลาอยู่ด้วยกันในเวลากลาง ได้แก่ การรับประทานอาหารร่วมกัน การดูโทรทัศน์ การทัศนศึกษาตามสถานที่ต่างๆ การไปเยี่ยมญาติ การเล่นกีฬาและการเลี้ยงสัตว์เลี้ยง

การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวมีการพูดคุยติดต่อสัมพันธ์กันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยพ่อแม่เปิดโอกาสให้ลูกๆ แสดงความคิดเห็นและยินดีรับฟังชี้แจงเหตุผล ข้อเท็จจริง ได้แก่ เรื่องครอบครัว เรื่องการเรียนและการคบเพื่อน

ความคล้ายคลึงกันในด้านความคิดเห็น หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวมีความเห็นสอดคล้องกัน ยอมรับในการกระทำและการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต ได้แก่ การที่พ่อแม่และลูกมีความเห็นสอดคล้องกันในการเรียน การทำงาน และการคบเพื่อน

ความเข้าใจและใช้เหตุผลในครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่เข้าใจความต้องการของลูก และใช้เหตุผลในการตัดสินใจหาในเรื่องต่างๆอย่างยุติธรรมเท่าเทียมกัน ได้แก่ การใช้เหตุผล

ตัดสินใจเมื่อสมาชิกในบ้านกระทำความผิด ความไว้วางใจในตัวบุตร การใช้เหตุผลในด้านความต้องการของบุตรในเรื่องการเรียน การคบเพื่อน และการใช้จ่าย

การรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนและปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ได้แก่ พ่อแม่มีหน้าที่อบรมสั่งสอนบุตร บุตรต้องเคารพและเชื่อฟังพ่อแม่ และตั้งใจเรียนหนังสือ

การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ มีการพิจารณาปัญหาของครอบครัวร่วมกัน มีการปรึกษาหารือกันถึงเรื่องที่เป็นปัญหา และช่วยกันหาทางออกที่เหมาะสม ปัญหาต่างๆในครอบครัว ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ คือ ด้านการเงิน ปัญหาสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว ปัญหาด้านจิตใจ คือ การทะเลาะกันภายในและนอกครอบครัว

ความขัดแย้ง หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวมีความคิดเห็นหรือการแสดงออกในเรื่องต่างๆที่ไม่สามารถตกลงกันได้ โดยวัดจาก การมองเห็นสิ่งต่างๆ ไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นผลจาก อารมณ์ สภาพแวดล้อม การมองคนละมุม การมีข้อมูลคนละอย่าง และการรับรู้ที่แตกต่าง การมีความต้องการสิ่งต่างๆไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างในสไตล์ ค่านิยม ความเชื่อ และการมีแบบของความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างกันในพื้นฐานของความคิด

คุณภาพชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิต และความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผ่านการรับรู้ และการประเมินด้วยตนเองรวมทั้งหมด 4 ด้านซึ่งเป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตซึ่งได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบด้านร่างกาย หมายถึง การที่นักเรียนมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงมีความสุขสบาย ไม่มีอาการเจ็บปวด มีการออกกำลังกายและเล่นกีฬา การได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และครบ 5 หมู่ มีการนอนหลับและพักผ่อนอย่างเพียงพอ

องค์ประกอบด้านจิตใจ หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง สามารถเรียนรู้และตัดสินใจในเรื่องต่างๆได้ การได้รับความเอาใจใส่จากพ่อแม่ สามารถปรึกษาปัญหาต่างๆกับพ่อแม่ได้

องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์เพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคม สงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารต่างๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง เพศ อายุของบิดาและมารดา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา อาชีพของบิดาและมารดา และรายได้รวมของครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษาจังหวัดชลบุรี